

Факултет ШУМАРСКИ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

03-2906/1

(Број захтева)

19.07.2018.

(Датум)

Веће научних области биотехничких наука

(Назив већа научне области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на одлуку о прихватању теме докторске дисертације и
о одређивању ментора

Молимо да, сходно члану 47. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета",
број 186/15-пречишћени текст и 189/16), дате сагласност на одлуку о прихватању теме докторске дисертације:

**„Организација система подршке и сарадње у условима климатских промена,
на различитим нивоима управљања у шумарству и повезаним секторима“.**

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ ШУМАРСТВО

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Мирјана, Светислав, Станишић

Претходно образовање (назив и седиште факултета, студијски програм):

Универзитет у Београду – Шумарски факултет –
магистарске студије - област Заштита од ерозије

Година завршетка

претходног нивоа студија: 2014.

Година уписа на докторске студије: 2015

Назив студијског програма ШУМАРСТВО – модул Шумарство-
докторских студија: подмодул Економика и организација шумарства

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ:

Име и презиме ментора: др Драган Нонић

Звање: редовни професор Универзитета у Београду – Шумарски факултет

Референце које проф. др Драгана Нонића квалификују за ментора су:

1. Živojinović I., Nedeljković J., Stojanovski V., Japelj A., **Nonić D.**, Weiss G., Ludvig A. (2017): *Non-timber forest products in transition economies: Innovation cases in selected SEE countries*. Forest Policy and Economics 81, Elsevier B.V., Amsterdam. (18-29) <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1389934116302088>
2. Pezdevšek Malovrh Š., **Nonić D.**, Glavonjić P., Nedeljković J., Avdibegović M., Krč J. (2015): *Private Forest Owner Typologies in Slovenia and Serbia: Targeting Private Forest Owner Groups for Policy Implementation*. Small-scale Forestry 14(4), Springer. (423-440) <http://link.springer.com/article/10.1007/s11842-015-9296-8>
3. Teder M., Mizaraitė D., Mizaras S., **Nonić D.**, Nedeljković J., Sarvašová Z., Vilkriste L., Zalite Z., Weiss G. (2015): *Structural Changes of State Forest Management Organisations in Estonia, Latvia, Lithuania, Serbia and Slovakia since 1990*. Baltic Forestry 21(2), Institute of Forestry, LRCAF, Girionys. (326-339) http://www.balticforestry.mi.lt/bf/index.php?option=com_content&view=article&catid=14&id=409
4. **Nonić D.**, Bliss J., Milijić V., Petrović N., Avdibegović M., Mataruga M. (2011): *Challenges of Organizing Private Forest Owners in Serbia*. Small-scale forestry 10(4), Springer. (435-455) <http://link.springer.com/article/10.1007/s11842-011-9160-4>
5. Glück P., Avdibegović M., Čabaravdić A., **Nonić D.**, Petrović N., Posavec S., Stojanovska M. (2010): *The preconditions for the formation of private forest owners' interest associations in the Western Balkan Region*. Forest Policy and Economics 12(4) Elsevier, Amsterdam. (250-263) <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S138993411000016X>

Наставно-научно веће Шумарског факултета

Обавештавамо вас да је

(назив надлежног тела факултета)

на седници одржаној 18.07.2018.

размотрило предложену тему и закључило да је

тема подобна за израду докторске дисертације јер садржи оригиналну идеју и да је од значаја за развој науке, примену њених резултата, односно развој научне мисли уопште.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Прилог:

Одлука Наставно-научног већа о прихватању теме и одређивању ментора

Извештај Комисије о оцени научне заснованости теме докторске дисертације

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ
Број: 01-2/112
Датум: 18.7.2018.
Б Е О Г Р А Д

На основу члана 154. Статута Универзитета у Београду-Шумарског факултета бр. 01-1764/1 од 15.3.2012. год, а у складу са Извештајем Комисије бр. 2244/4 од 5.7.2018. год. и предлогом Већа одсека за шумарство бр. 2244/5 од 12.7.2018. год, Наставно-научно веће Факултета на седници одржаној 18.7.2018. год. доноси

О Д Л У К У

Усваја се научна заснованост тема докторске дисертације кандидата **Мирјане Станишић** под насловом: „Организација система подршке и сарадње у условима климатских промена, на различитим нивоима управљања у шумарству и повезаним секторима“.

Одређују се ментор др Драган Нонић, редовни професор Универзитета у Београду-Шумарског факултета.

Одлуку доставити: кандидату, ментору, Служби за наставу и студентска питања х2, декану, писарници.

Председник
Наставно-научног већа
Проф. др РАТКО РИСТИЋ

OBRAZAC ZA PISANJE IZVEŠTAJA O NAUČNOJ
ZASNOVANOSTI TEME I PODOBNOSTI KANDIDATA ZA IZRADU
DOKTORSKE DISERTACIJE

I. PODACI O KOMISIJI

1. Organ koji je imenovao (izabrao) komisiju i datum:

Nastavno-naučno veće Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, odluka br. 01-2/99, od 27.6.2018.godine.

2. Sastav komisije sa naznakom imena i prezimena svakog člana, zvanja, naziva uže naučne oblasti za koju je izabran u zvanje, datum izbora u zvanje i naziv fakulteta, ustanove u kojoj je član komisije zaposlen:

1. **dr Dragan Nonić**, redovni profesor Univerziteta u Beogradu – Šumarskog fakulteta;
Izabran: 08.07.2015. godine
UNO: Šumarska politika, ekonomika i organizacija šumarstva i trgovina šumskim proizvodima
2. **dr Nenad Ranković**, redovni profesor Univerziteta u Beogradu – Šumarskog fakulteta;
Izabran: 15.03.2002. godine.
UNO: Šumarska politika, ekonomika i organizacija šumarstva i trgovina šumskim proizvodima
3. **dr Mersudin Avdibegović**, redovni profesor Univerziteta u Sarajevu – Šumarskog fakulteta
Izabran: 29.06.2016. godine
UNO: Ekonomika, politika i organizacija šumarstva i urbanog zelenila
4. **dr Ratko Ristić**, redovni profesor Univerziteta u Beogradu – Šumarskog fakulteta;
Izabran: 14.12.2011. godine
UNO: Erozija i konzervacija zemljišta i voda
5. **dr Jelena Nedeljković**, docent Univerziteta u Beogradu – Šumarskog fakulteta;
Izabrana: 14.04.2016. godine
UNO: Šumarska politika, ekonomika i organizacija šumarstva i trgovina šumskim proizvodima
6. **dr Violeta Babić**, docent Univerziteta u Beogradu – Šumarskog fakulteta;
Izabrana: 18.02.2015. godine
UNO: Gajenje šuma

II. PODACI O KANDIDATU

1. Ime, ime jednog roditelja, prezime:

Mirjana, Svetislav, Stanišić

2. Datum i mesto rođenja, opština, država

31.08.1971. godine, Loznica, Srbija

3. Datum odbrane, mesto i naziv magistarske teze:

11.04.2014. godine, Beograd, Šumarski fakultet

Geotehnička istraživanja u okviru upravljanja projektima za uređenje bujičnih tokova

4. Naučna oblast iz koje je stečeno akademsko zvanje magistra nauka:

Biotehničke nauke

5. Prikaz naučnih i stručnih radova sa ocenom (reference kandidata):

1. Nedeljković J., Nonić D., Ranković N., **Stanišić M.** (2018): *Regulatorni okviri za prilagođavanje klimatskim promenama i njihovo ublažavanje u šumarstvu i povezanim sektorima*, Šumarstvo 1-2, UŠITS, Beograd. (181-208)
2. Nonić D., **Stanišić M.**, Nedeljković J., Ranković N. (2017): *Saradnja u ublažavanju negativnih efekata klimatskih promena u šumarstvu i zaštiti prirode na različitim nivoima upravljanja*. Glasnik Šumarskog fakulteta 116, Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet, Beograd. (99-140)
3. Ranković N., Poduška Z., Nonić D., Nedeljković J., **Stanišić M.** (2017): *Utvrdjivanje obima sakupljanja šumske jagode, borovnice i kleke u Srbiji u odnosu na različite scenarije klimatskih promena*, Glasnik Šumarskog fakulteta 116, Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet, Beograd. (189-214)
4. Ranković N., Nedeljković J., Zlatić M., **Stanišić M.**, Nonić D. (2016): *Kretanje obima šteta od prirodnih nepogoda u šumama Srbije i uticaj temperature i padavina*, Glasnik Šumarskog fakulteta 114, Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet, Beograd. (201-218)
5. Ranković N., **Stanišić M.**, Nedeljković J., Nonić D. (2016): *Analiza strateških i zakonodavnih okvira u šumarstvu i povezanim sektorima: ublažavanje negativnih efekata klimatskih promena u Evropskoj uniji i Srbiji*, Glasnik Šumarskog fakulteta 113, Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet, Beograd. (99-132)
6. Aleksić D., Jović D., **Stanišić M.** (2011): *Development of forest related legislation and ownership categories in Serbia after the WW II – From Socialism to democracy*. Deltuvas, R., Herbst, P., Činga, G. (Eds.): Proceedings of IUFRO 13th International Symposium on Legal aspects of European Forest Sustainable Development, Aleksandras Stulginskis University, Kaunas. (138-148)
7. Grujić I., Jović D., Nonić D., **Stanišić M.** (2009): *Governance of forest protected areas in Serbia*. Avdibegović, M., Herbst, P., Schmithüsen, F. (Eds.): Legal Aspects of European Forest Sustainable Development. Proceedings of the 10th International Symposium. Faculty of Forestry, University of Sarajevo, Sarajevo. (142-149)
8. Schmithüsen F., Herbst P., Nonić D., Jović D., **Stanišić M.** (2006): *Legal Aspects of European Forest Sustainable Development*, Forstwissenschaftliche Beiträge Forstpolitik und Forstökonomie, Nr. 35; ETH, Zürich. (340)
9. Grujić I., Nonić D., Krajčič D., **Stanišić M.** (2006): *The status of transportation of forestry and nature protection EU directives and regulations into the national legislation: Natura 2000 in Slovenia and Serbia: organizational and legislative issues*. Proceedings of the 8th International IUFRO Symposium on "Legal Aspects of European Forest Sustainable Development", Faculty of Forestry, Istanbul. (151-163)
10. **Stanišić M.**, Jović D., Nonić D. (2006): *Development of Nature Protection Management in National Parks of Serbia*. Proceedings of the scientific conference: "Management of forest ecosystems in national parks and other protected areas", Faculty of Forestry, University of Banja Luka, Jahorina. (341-348)
11. **Stanišić M.**, Jović D., Nonić D. (2006): *Legal similarities and differences of environmental protection and forestry in West Balkan countries*. Forstwissenschaftliche Beiträge Forstpolitik und Forstökonomie, Nr. 35; ETH, Zürich. (49-56)

12. **Stanišić M.**, Nonić D., Jović D. (2005): *Participatory approach in creation of forestry and environmental legislation in Serbia*. Proceedings of the 6th International IUFRO Symposium on "Legal Aspects of European Forest Sustainable Development", Transilvania University, Brasov. (32-41)
13. Nonić D., Stajić B., Jović D., **Stanišić M.**, Bakić N., Zarić V. (2005): *Ensuring Sustainability of Forests and Livelihoods through Improved Governance and Control of Illegal Logging for Economies in Transition: Working document - Serbia*, World Bank & Savcor Indufor Oy
14. Jović D., Nonić D., **Stanišić M.** (2004): *Cross-sectoral policy impacts on forestry and environment in Serbia*. Jansky, L., Nevenic, R., Tikkanen, I. Pajari, B. (Eds.): *Forest in Transition II: Challenges in strengthening of capacities for forest policy development in countries with economies in transition*, United Nations University Press, Tokyo. (312-323)
15. **Stanišić M.**, Jović D., Nonić D. (2004): *Comparasion of Environment Protection Legislation in Countries of the South East European Region*. Proceedings of the 5th International IUFRO Symposium "Legal Aspects of European Forest Sustainable Development", Židlochovice. (12-18)
16. Jović D., Nonić D., **Stanišić M.** (2004): *Legal and Political Aspects of Forestry in Serbia*. Proceedings of the 5th International IUFRO Symposium "Legal Aspects of European Forest Sustainable Development", Židlochovice. (138-148)
17. Ranković N., Nonić D., **Stanišić M.**, Jović P., Jović D., Zarić V. (2003): *Serbia - Country Report*. Proceedings of the International Conference "Management of the Forests as a Natural Resources in the Balkan/SEE Region", Ohrid

Učešće na međunarodnim projektima:

1. *To increase capacity of TSWRI to provide high quality training for the human resources in the water sector* – Regional Training Sector for Water Resources and Irrigation (RTSWRI), Ministry of water resources and Irrigation, Egypt;
2. *Supporting the integration in Agricultural Curricula of Climate Change concerns at Universities of Agriculture, Hanoi University of Agriculture, Hong Duc University and Hue University of Agriculture and Forestry*, Vietnam;
3. *Palestinian-Dutch Academic Cooperation Program on Water* - First Phase, Dutch Ministry of Foreign Affairs;
4. *Strategy Development for CSO's Focusing Both on Refugees and the Local Vulnerable Population*, Institute for Family Health-Noor Al Hussein Foundation (IFH-NHF), Lebanon;
5. *Pilot Program for Development of Engineering Management Knowledge and Skills at the Ministry of Water Resources and Irrigation*, Ministry of Water Resources and Irrigation, Egypt;
6. *Research and Innovation in Executive Education - Universities of the Future* – Bucharest School of Management Economic Faculty, University of Bucharest, Romania;
7. *Program and Project Management Training*, Ethiopian Agricultural Transformation Agency, Ethiopia;
8. *Scientific Leadership and Management Competency Development for Sustainability in the Field of Water Research*, National Water Research Center, Ministry of Water Resources and Irrigation, Egypt;
9. *Project Management Training in the context of Sexual and Reproductive Health Programming*, Youth Agency, Zimbabwe;
10. *Research Methods and Skills in the Field of Water Research* – National Water Research Center, Ministry of Water Resources and Irrigation, Ministry of water resources and Irrigation, Egypt;
11. *Entrepreneurship in the 21st century – Managing Partnerships and Scarce Natural Resources*, IPB Bogor, Indonesia.

III. OBRAZLOŽENI KRITERIJUMI I RAZLOZI NA OSNOVU KOJIH SE ZASNIVA POZITIVNA OCENA DA JE KANDIDAT PODOBAN DA RADI DISERTACIJU

Mr Mirjana Stanišić je završila Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet 1996. godine, na Odseku za zaštitu od erozije i stekla zvanje diplomiranog inženjera šumarstva za zaštitu od erozije.

Nakon osnovnih studija, odbranila je 2014. godine, magistarski rad pod nazivom „*Geotehnička istraživanja u okviru upravljanja projektima za uređenje bujičnih tokova*“, sa ocenom 10,0 i time stekla zvanje magistra šumarskih nauka iz oblasti zaštite od erozije.

Doktorske studije je upisala školske 2015/2016 godine na modulu Šumarstvo, podmodul Ekonomika i organizacija šumarstva. Projekat doktorske disertacije je odbranila 2017. godine.

U periodu 2002.-2003. godine, radila je kao stručni saradnik u Saveznom sekretarijatu za zdravstvo, rad i socijalno staranje, sektoru za životnu sredinu, a u periodu 2003.-2005. godine, u Ministarstvu spoljnih poslova Srbije.

Bila je učesnik više međunarodnih stručnih i obrazovnih projekata, kao što su: „*To increase capacity of TSWRI to provide high quality training for the human resources in the water sector-Regional Training Sector for Water Resources and Irrigation (RTSWRI)*“, i „*Palestinian-Dutch Academic Cooperation Program on Water*“, finansiranih od strane Holandskog ministarstva spoljnih poslova. Takođe, intenzivno je učestvovala u kreiranju i realizaciji međunarodnih projekata: „*Supporting the integration in Agricultural Curricula of Climate Change concerns at Universities of Agriculture, Hanoi University of Agriculture, Hong Duc University and Hue University of Agriculture and Forestry*“, „*Scientific Leadership and Management Competency Development for Sustainability in the Field of Water Research*“, Regional Training Sector for Water Resources and Irrigation (RTSWRI), Egypt.

Mr Mirjana Stanišić je pokazala sklonost ka bavljenju naučno-istraživačkim radom, kroz profesionalno angažovanje na različitim projektima, objavljivanje naučnih radova i učestvovanje na domaćim i međunarodnim naučnim konferencijama. Tečno govori engleski i holandski jezik i aktivna je u međunarodnoj naučnoj saradnji, sa kolegama iz EU i regiona zapadnog Balkana.

IV. OCENA PODOBNOSTI PREDLOŽENOG MENTORA

Dr Dragan Nonić, redovni profesor Univerziteta u Beogradu-Šumarskog fakulteta, akreditovan je na sledećim predmetima:

- Osnovne akademske studije:
 - Organizacija i poslovanje u šumarstvu;
 - Preduzetništvo i mala i srednja preduzeća u šumarstvu;
- Master studije:
 - Metode i tehnike istraživanja u Ekonomici i organizaciji šumarstva;
 - Organizacija i menadžment preduzeća u šumarstvu;
 - Preduzetništvo u šumarstvu;
 - Upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima;
- Doktorske studije:
 - Organizacija i poslovanje u šumarstvu;
 - Preduzetništvo i upravljanje projektima u šumarstvu;
 - Upravljanje šumskim resursima.

Magistarski rad pod nazivom „*Organizacija šumarstva u Srbiji, kao faktor njegovog razvoja*“, odbranio je 1994. godine, a doktorsku disertaciju, pod naslovom „*Organizacija šumarstva u procesu tranzicije: odnos državne uprave šuma i privatnih šumovlasnika*“, odbranio je 2004. godine, na Univerziteta u Beogradu-Šumarskom fakultetu.

Prof. dr Dragan Nonić je bio angažovan kao gostujući predavač na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Banja Luci i na međunarodnim master studijama iz oblasti Šumarske politike i ekonomike (FOPER I & II), na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, gde je i sada skreditovan kao profesor na doktorskim studijama.

U okviru naučnih i stručnih specijalizacija na doktorskim i post-doktorskim studijama, boravio je na više evropskih Univerziteta:

- 1998-2000. godine, *Institut für Forstökonomie* (kod Prof. Gerharda Oestena) & *Institut für Forstpolitik* (kod Prof. Karl-Reinhard Volza), Albert-Ludwigs Univerzitet u Frajburgu (kao stipendista Alexander von Humboldt fondacije);
- 2001. godine, *Institut für Forstbenutzung und Forstliche Arbeitswissenschaft* (kod Prof. Siegfrieda Lewarka), Albert-Ludwigs Univerzitet u Frajburgu, Nemačka;
- 2004. godine, *Professur Forstpolitik und Forstökonomie* (kod Prof. Franz Schmithüsen), ETH Zürich, Švajcarska;
- 2005. godine, *Institut für Wald-, Umwelt- und Ressourcenpolitik* (kod Prof. Petera Glücksa), BOKU Wien, Austrija;
- 2006. godine, *Institut für Forst- und Naturschutzpolitik* (kod Prof. Max Krotta), Georg-August Universität Göttingen, Nemačka.

Do sada je objavio oko 150 naučnih i stručnih radova, nekoliko monografija i poglavlja u međunarodnim i nacionalnim monografijama, praktikum i udžbenik. Učestvovao je na velikom broju međunarodnih konferencija, projekata i studija, kao nacionalni koordinator (Tempus, EFI, DAAD) ili ekspert (UN/FAO & World-Bank).

Prof. dr Dragan Nonić je član nekoliko međunarodnih istraživačkih grupa, akcija i mreža, kao što su IUFRO: 3.08.00 (*Small-scale forestry*), 9.06.00 (*Forest law & environmental legislation*), 9.05.03 (*Cross-sectoral policy impacts on forests & environment*); COST: FP1201 (*Forest land ownership changes in Europe: Significance for management & policy*); TN1401 (*Capacity building in forest policy & governance in western Balkan region*).

Posebno je aktivan u razvijanju međunarodne i regionalne saradnje, gde je uspostavio bliske kontakte i aktivnu naučnu i stručnu saradnju sa institutima i katedrama iz EU, Švajcarske i regiona Jugoistočne Evrope. Organizovao je nekoliko međunarodnih naučnih konferencija i seminara sa Albert-Ludwigs Univerzitetom iz Frajburga i ETH Univerzitetom iz Ciriha.

Prof. dr Dragan Nonića je Alumni Alexander von Humboldt i DAAD fondacije iz Nemačke. Član je Univerzitetskog odbora za održivi razvoj i urednik u Springer Nature „*Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals*“, za oblast klimatskih promena.

Reference koje prof. dr Dragana Nonića kvalifikuju za mentora su:

Međunarodni časopisi kategorije M-21:

6. Kajanus M., Leban V., Glavonjić P., Krc J., Nedeljkovic J., **Nonić D.**, Nybakk E., Posavec S., Riedl M., Teder M., Wilhelmsson E., Zalite Z., Eskelinen T. (2018): *What can we learn from business models in the European forest sector? Exploring business models design propositions*. Forest policy and economics, Elsevier B.V., Amsterdam. (in press)
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1389934117301697>
7. Nichiforel L., Keary K., Deuffic P., Weiss G., Jellesmark Thorsen B., Winkel G., Avdibegović M., Dobšinská Z., Feliciano D., Gatto P., Gorris Mifsud E., Hoogstra-Klein M., Hrib M., Hujala T., Jager L., Jarský V., Jodłowski K., Lawrence A., Lukmine D., Pezdevšek Malovrh Š., Nedeljković J., **Nonić D.**, Krajter S., Pukall K., Rondeux J., Samara T., Sarvašová Z., Scriban R.E., Šilingienė R., Sinko M., Stojanovska M., Stojanovski V., Stoyanov N., Teder M., Vennesland B., Vilkriste L., Wilhelmsson E., Wilkes-Allemann J., Bouriaud L. (2018): *How private are Europe's private forests? A comparative property rights analysis*. Land Use Policy 76, Elsevier B.V., Amsterdam. (535-552)
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264837717305999>
8. Živojinović I., Nedeljković J., Stojanovski V., Japelj A., **Nonić D.**, Weiss G., Ludvig A. (2017): *Non-timber forest products in transition economies: Innovation cases in selected SEE countries*. Forest Policy and Economics 81, Elsevier B.V., Amsterdam. (18-29)
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1389934116302088>

9. Glück P., Avdibegović M., Čabaravdić A., **Nonić D.**, Petrović N., Posavec S., Stojanovska M. (2010): *The preconditions for the formation of private forest owners' interest associations in the Western Balkan Region*. Forest Policy and Economics 12(4) Elsevier, Amsterdam. (250-263)
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S138993411000016X>

Međunarodni časopisi kategorije M-22:

10. Pezdevšek Malovrh Š., Kumer P., Glavonjić P., **Nonić D.**, Nedeljković J., Kisin B., Avdibegović M. (2017): *Different Organizational Models of Private Forest Owners as a Possibility to Increase Wood Mobilization in Slovenia and Serbia*. Croatian Journal of Forest Engineering 38(1), Forestry Faculty of Zagreb University, Croatian Chamber of Forestry and Wood Technology Engineers, "Croatian forests" Ltd., Zagreb. (127-140)
http://www.crojfe.com/r/i/crojfe_38-1_2017/pezdevsek.pdf
11. Pezdevšek Malovrh Š., **Nonić D.**, Glavonjić P., Nedeljković J., Avdibegović M., Krč J. (2015): *Private Forest Owner Typologies in Slovenia and Serbia: Targeting Private Forest Owner Groups for Policy Implementation*. Small-scale Forestry 14(4), Springer. (423-440)
<http://link.springer.com/article/10.1007/s11842-015-9296-8>

Međunarodni časopisi kategorije M-23:

12. Šijačić-Nikolić M., Nonić M., Lalović V., Milovanović J., Nedeljković J., **Nonić D.** (2017): *Conservation of forest genetic resources: key stakeholders' attitudes in forestry and nature protection*. Genetika, Volume 49, Number 3, Društvo genetičara Srbije, Beograd. (875-890)
<http://www.dsgenetika.org.rs/abstrakti/vol49no3rad11.pdf>
13. Teder M., Mizaraitė D., Mizaras S., **Nonić D.**, Nedeljković J., Sarvašová Z., Vilkriste L., Zalite Z., Weiss G. (2015): *Structural Changes of State Forest Management Organisations in Estonia, Latvia, Lithuania, Serbia and Slovakia since 1990*. Baltic Forestry 21(2), Institute of Forestry, LRCAF, Girionys. (326-339)
http://www.balticforestry.mi.lt/bf/index.php?option=com_content&view=article&catid=14&id=409
14. **Nonić D.**, Avdibegović M., Nedeljković J., Ranković N., Marinescu V., Ioras F. (2014): *Typology of Non-Wood Forest Products Based Enterprises in Serbia*. Notulae Botanicae Horti Agrobotanici Cluj-Napoca 42(2), University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Cluj-Napoca. (583-587) <http://www.notulaebotanicae.ro/index.php/nbha/article/view/9725/7772>
15. Nedeljković J., Lovrić M., **Nonić D.**, Stojanovska M., Nedanovska V., Lovrić N., Stojanov-ski V. (2013): *Utjecaj političkih instrumenata na poslovanje sa nedrvinim šumskim proizvodima u Hrvatskoj, Makedoniji i Srbiji*, Šumarski list 9-10, Hrvatsko šumarsko društvo, Zagreb. (473-486)
<http://www.sumari.hr/sumlist/sadrzaj.asp?gb=B9-10/2013>
16. **Nonić D.**, Nedeljković J., Ranković N., Marinković M., Glavonjić P., Weiss G. (2012): *Analysis of factors influencing cluster establishment in the Timok forest area in Serbia*. Austrian Journal of Forest Science 129(3), University of Natural Resources and Life Sciences and the Federal Research and Training Centre for Forests, Natural Hazards and Landscape, Vienna. (202-227)
http://www.forestscience.at/fileadmin/user_upload/CB1203-4_T3_Abstr.pdf
17. **Nonić D.**, Bliss J., Milijić V., Petrović N., Avdibegović M., Mataruga M. (2011): *Challenges of Organizing Private Forest Owners in Serbia*. Small-scale forestry 10(4), Springer. (435-455)
<http://link.springer.com/article/10.1007/s11842-011-9160-4>
18. Avdibegović M., **Nonić D.**, Posavec S., Petrović N., Marić B., Milijić V., Krajter S., Ioras F., Abrudan I.V. (2010): *Policy Options for Private Forest Owners in Western Balkans: A Qualitative Study*. Notulae Botanicae Horti Agrobotanici Cluj-Napoca 38(1), University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Cluj-Napoca. (257-261)
<http://notulaebotanicae.ro/nbha/issue/view/134>
19. Avdibegović M., Petrović N., **Nonić D.**, Posavec S., Marić B., Vuletić D. (2010): *Spremnost privatnih šumoposjednika u Hrvatskoj, Srbiji i Bosni i Hercegovini na suradnju pri izgradnji i održavanju šumskih cesta*. Šumarski list 1-2, Hrvatsko šumarsko društvo, Zagreb. (55-64)
<http://www.sumari.hr/sumlist/sadrzaj.asp?gb=B1-2/2010>
20. Milijić, M., Ranković, N., **Nonić, D.**, Nedeljković, J. (2010): *Organization of private forest sector in Timok forest area*. Annals of Forest Research 53(1), Silvica publishing house, Forest Research and Management Institute ICAS, Voluntari, Ilfov. (59-69)

V. OCENA NAUČNE ZASNOVANOSTI TEME

1. Formulacija naziva teme (naslova)

Komisija predlaže izmenu formulacije naziva teme (naslova), koja je data u prijavi: „*Organizacija saradnje zainteresovanih strana na ublažavanju i prilagođavanju klimatskim promenama u sektoru šumarstva*“.

U skladu sa sadržajem prijave teme, predmetom istraživanja i postavljenim ciljevima, Komisija predlaže izmenjeni naslov teme: „Organizacija sistema podrške i saradnje u uslovima klimatskih promena, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima“.

2. Predmet (problem) istraživanja

U vezi sa predmetom (problemom) istraživanja, kandidat navodi:

- uticaji promena u klimi, dobro su dokumentovani, i „...sve veći broj naučnih studija predviđa da će uskoro svi evropski regioni biti pogođeni budućim uticajima klimatskih promena“ (Biesbroek *et al.*, 2010);
- negativan uticaj klimatskih promena¹, nije teritorijalno ravnomerno rasprostranjen, niti ima jednak uticaj na sve sektore, što predstavlja dodatni pritisak na trenutne socio-ekološke strukture i funkcije (Folke *et al.*, 2005; Eakin, Luers, 2006; Folke, 2006);
- u Srbiji, kao i drugim državama, primetno je povećanje srednje godišnje temperature, smanjenje količine padavina, pojava prirodnih nepogoda, kao što su poplave, suša, šumski požari i ledolomi i sl. (Aleksić *et al.*, 2006, Ranković *et al.*, 2014, Ranković *et al.*, 2015, Ranković *et al.*, 2016/b);
- učešće šteta od prirodnih nepogoda, u ukupnim štetama u šumskim ekosistemima, povećava se u Srbiji za oko 5% na godišnjem nivou (Ranković *et al.*, 2016/b);
- “sistem upravljanja u uslovima klimatskih promena” (*Climate change governance*), podrazumeva dvostruki pristup rešavanju problema koji su sa njim povezani (Meadowcroft, 2009), kroz ublažavanje negativnih efekata klimatskih promena i prilagođavanje klimatskim promenama (u daljem tekstu koristiće se skraćeni naziv: „proces ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama“);
- potreba ublažavanja negativnih efekata klimatskih promena, tj. smanjenja emisije gasova staklene bašte je prepoznata u okviru različitih politika i strategija na nivou Evropske unije (EU) (Nonić *et al.*, 2017);
- prilagođavanje klimatskim promenama postaje, sve više, deo različitih nacionalnih i sektorskih strategija prilagođavanja (Andersson *et al.*, 2017), uz prepoznat značaj uloge šuma, u borbi sa klimatskim promenama (2014/a);
- potrebno je obezbediti okvir javne politike, u situaciji u kojoj su prisutne značajne klimatske promene u odnosu na sektor šumarstva i druge povezane sektore;
- ciljevi, strategije i instrumenti ovih sektora², moraju biti usaglašeni i dobro koordinirani, kako bi se „...prevazišli složeni problemi i razvila sveobuhvatna rešenja, prilagođena principima održivog razvoja“ (Schmithüsen, 2003);
- neophodna je integracija politika koje se odnose na klimatske promene u sektorske politike, na više nivoa upravljanja (Knieling, Filho, 2013), kao i koordinacija politika različitih sektora (Juhola, Westerhoff, 2011);

¹ Prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih nacija (UN) o promeni klime (engl. *United Nation Framework Convention on Climate Change*), termin klimatske promene se odnosi na „...promenu klime koja se pripisuje direktnim ili indirektnim ljudskim aktivnostima, koje menjaju sastav globalne atmosfere i koja je, pored prirodnih klimatskih varijabilnosti, uočena u uporedivim vremenskim periodima“ (1992).

² Energetika, zaštita prirode, životna sredine, održivi i ruralni razvoj, poljoprivreda i vodoprivreda.

- međusektorski pristup je neophodan i zbog ispunjavanja obaveza preuzetih potpisivanjem međunarodnih sporazuma³ na nacionalnom nivou, kao i ciljeva sektorskih strategija i zakona, ne samo u šumarstvu, već i u povezanim sektorima;
- u Srbiji su, u periodu od 2006. godine, usvojena brojna strateška i zakonodavna dokumenta povezana sa šumarstvom, koja u određenoj meri tretiraju i problematiku klimatskih promena, uz njihov, uglavnom, nejasan sadržaj što se može negativno odraziti na samu primenu (Ranković *et al.*, 2016/a);
- jedan od najznačajnijih elemenata sistema upravljanja, u uslovima klimatskih promena, predstavljaju institucije, koje trebaju, pored pružanja osnove za implementaciju strategija i politika (2014/a), da obezbede i obrasce za njihovu međusobnu interakciju (Saunders, 2011);
- oblast odgovornosti ključnih institucija i organizacija u sektoru šumarstva, kao i drugim relevantnim sektorima, treba da bude jasno definisana (Nonić *et al.*, 2014);
- prethodna istraživanja ukazuju da su glavni faktori za prilagođavanje klimatskim promenama različite mere podrške, kao i „...politička volja, ljudski i finansijski resursi, koordinacija različitih aktera i organizacija“ (Biesbroek *et al.*, 2010);
- odluke u vezi sa procesom ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, donose se u okviru sistema upravljanja na više nivoa⁴ (Rosenau, 2005; Kern, Alber, 2008), koji podrazumeva razvijanje kapaciteta, saradnju sa različitim zainteresovanim stranama i usklađivanje interesa na svim nivoima (Cashore *et al.*, 2010);
- kada su u pitanju klimatske promene, neophodno je postojanje sistema upravljanja na više nivoa, zbog tzv. „paradoksa prilagođavanja“, koji se odnosi na lokalna rešenja za globalne probleme (2014/b);
- problematika upravljanja na više nivoa je prisutna i u sektoru šumarstva (Nonić *et al.*, 2014), ali i oblasti zaštite prirode, usled raznolikosti tipova upravljača i načina upravljanja (Nonić *et al.*, 2015; Đorđević, 2018);
- nadležne institucije trebaju da usklađuju svoje aktivnosti, jer efekti njihovog rada zavise od „...saradnje sa drugim institucijama i organizacijama“ (Young, 2005);
- da bi pitanja klimatskih promena mogla da se integrišu u različite sektore i nivoe upravljanja, neophodno je postajanje interakcije i veza između institucija različitih nivoa i sektora, uz uključivanje i saradnju različitih zainteresovanih strana;
- proces ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, uključuje prostorne raznolikosti, i zahteva, ponekad, teška i kontradiktorna rešenja, uz aktivnu saradnju različitih zainteresovanih strana (Lorenzoni *et al.*, 2007; Driessen *et al.*, 2013);
- poslednjih godina je primetan porast istraživanja koja se odnose na načine i oblike saradnje, kao i organizaciju saradnje između zainteresovanih strana na procesu ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama (Simpson, Loe, 2017; Pearce *et al.*, 2009; Corlew *et al.*, 2015).

Kandidat ističe da su strateška i zakonodavna dokumenta sektora šumarstva bila, do sada, analizirana sa aspekta upravljanja zaštićenim područjima (Grujičić *et al.*, 2006) i odnosa šumarske i politike zaštite prirode i životne sredine (Nonić *et al.*, 2014; Stanišić *et al.*, 2006), ali da nije pružen i jasan uvid u njihovu povezanost sa problematikom sistema upravljanja u uslovima klimatskih promena. Takođe, naglašava se da dosadašnja istraživanja u Srbiji nisu dala jasan pregled nadležnosti institucija i organizacija, kao i analizu sistema podrške u uslovima klimatskih promena, u šumarstvu i povezanim sektorima.

Shodno tome, kandidat smatra da je potrebno, najpre, razmotriti strateške, zakonodavne i institucionalne okvire i mere podrške, u odnosu na proces ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, u šumarstvu i povezanim sektorima.

³ Okvirna konvencija UN o promeni klime, Kjoto protokol, Sporazum iz Pariza i sl.

⁴ engl. *Multi-level governance*.

Mnogi autori, koji se bave pitanjem analize zainteresovanih strana, sa aspekta upravljanja prirodnim resursima (Raum, 2017; Reed, Curzon, 2005; Reed *et al.*, 2009), naglašavaju značaj i raznolikost zainteresovanih strana u procesu ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama (Nonić *et al.*, 2017; Corfee-Morlot *et al.*, 2011; Gudurić, 2013). Imajući u vidu međusektorski pristup u procesu ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, naglašena je potreba za razmatranjem različitih perspektiva i interesa, kao i nadležnosti i odgovornosti koje zainteresovane strane mogu da imaju u okviru sistema upravljanja, u uslovima klimatskih promena (Knieling, Filho, 2013).

U skladu sa tim, kandidat ističe da je potrebno obratiti posebnu pažnju na identifikaciju i klasifikaciju zainteresovanih strana, kao i analizu interesa i uticaja zainteresovanih strana u uslovima klimatskih promena, u šumarstvu i povezanim sektorima.

Značaj saradnje između različitih institucija i organizacija u okviru sektora šumarstva, na različitim nivoima upravljanja, prepoznat je i sa aspekta implementacije politika i strategija koje se odnose na proces ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama (Klein, Smith, 2003; Frohlich, Knieling, 2013; Ranković *et al.*, 2016/a; Nonić *et al.*, 2017). Međutim, u Srbiji, do sada, nisu rađena istraživanja koja se odnose na oblike i načine saradnje u uslovima klimatskih promena, odnosno, organizaciju sistema saradnje zainteresovanih strana u šumarstvu i povezanim sektorima.

U skladu sa prethodno navedenim, Komisija smatra da naučna opravdanost istraživanja proizilazi, pre svega, iz činjenica, da u Srbiji nisu, do sada, rađena detaljnija istraživanja, vezana za strateške, zakonodavne i institucionalne okvire i sistem podrške, kao i identifikaciju i klasifikaciju zainteresovanih strana u šumarstvu i povezanim sektorima, analizu njihovih interesa i uticaja i organizaciju međusobne saradnje, u uslovima klimatskih promena.

Sve činjenice i stavovi izneseni u prijavi teme doktorske disertacije mr Mirjane Stanišić, ukazuju da je kandidat dobro sagledao i uočio problem, koji zaslužuje dodatna naučna istraživanja u ovoj oblasti, kao i da je problem pravilno formulisao i da ima praktičan i teorijski značaj. Sprovedenjem istraživanja bi se razjasnili neki osnovni aspekti datog problema, čime bi se stvorila solidna stručna osnova za njegovo rešavanje.

3. Poznavanje problematike na osnovu izabrane literature

U cilju detaljnog sagledavanja problematike organizacije sistema podrške i saradnje zainteresovanih strana u uslovima klimatskih promena, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima, kandidat je koristio aktuelnu inostranu i domaću literaturu.

Prilikom pregleda literature, kandidat polazi od savremene organizacione teorije, koja se, pretežno, oslanja na empirijska istraživanja i integrisanje različitih elemenata koji doprinose organizaciji u celini (Jones, 2011). U skladu sa institucionalnom teorijom, koja spada u savremene organizacione teorije, navodi se da „...institucije propisuju određenu formu organizacije u funkcionisanju i nameću ga svim organizacijama u tom sektoru“, kao i da model strukture i funkcionisanja organizacije „...nije nastao unutar same organizacije, već izvan nje, u institucionalnom okruženju“ (Janićević, 2014).

Komisija predlaže, da se tokom istraživanja, pored navedenih, koristi i opšta teorija sistema, u skladu sa izmenama u naslovu teme.

Kandidat naglašava da, prema teoriji upravljanja na više nivoa, države nisu neophodno centralni akteri u kreiranju politike. Umesto toga, moć vlade se sve više deli između različitih zainteresovanih strana, koje rade na više nivoa. Osim toga, kandidat navodi da se, „...uloga države transformiše, pri čemu se razvijaju nove strategije koordinacije, upravljanja i umrežavanja, sa ciljem zaštite i poboljšanja državne autonomije“ (Bache, Flinders, 2004).

Za analizu saradnje u upravljanju prirodnim resursima i istraživanje socijalnih mreža i interakcija između različitih zainteresovanih strana, kandidat predlaže teoriju mrežne razmene⁵ (Cook

⁵ engl. *Network exchange theory*

et al., 1983; Markovsky et al., 1988; Borgatti, Everett 1992). Ona se odnosi na mehanizme i procese komuniciranja u okviru mrežnih struktura⁶, kako bi se dobili određeni rezultati za pojedince, grupe, organizacije i sl. (Cook et al., 1983). Kod teorije mrežne razmene, naglasak je na odnosima i vezama između aktera unutar mreže, a struktura mreže i kvalitet odnosa su glavne determinante njihove korisnosti, za određene učesnike (Markovsky et al., 1988).

Sistem upravljanja u uslovima klimatskih promena, obuhvata širok spektar mogućnosti u kooordinaciji aktivnosti povezanih sa procesom ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama (Knieling, Filho, 2013), uz „...istovremeno osmišljavanje efikasnih načina otklanjanja posledica klimatskih promena u različitim sektorima“ (Knieling, Filho, 2013). Za efikasan sistem upravljanja u uslovima klimatskih promena, potrebno je primenjivati strategije koje uključuju „...ublažavanje, prilagođavanje, tehnološki razvoj (poboljšanje prilagođavanja i ublažavanja) i istraživanje (uticaja prilagođavanja i ublažavanja)“ (England et al., 2018).

Kandidat navodi, da je neophodno posmatrati ublažavanje negativnih efekata, kao i prilagođavanje klimatskim promenama, uz razumevanje političkog pristupa ovoj problematici, kroz političke instrumente (regulatorne, ekonomske i informacione), kojima se može podstaći ovaj proces, a koji su na raspolaganju vladama. Takođe, navodi se da je neophodno uzeti u obzir i potrebu za stvaranjem kompromisa pri dostizanju ciljeva prilagođavanja klimatskim promenama, kako u okviru politika sektora šumarstva, tako i drugih povezanih sektora. Zajedno, oba pristupa „...mogu da doprinesu razvoju društva koje je otpornije na opasnosti od klimatskih promena i samim tim više održivo“ (Klein, Smith, 2003).

Pod regulatornim okvirima, kandidat podrazumeva sva pravna dokumenta i procedure, uključujući strategije, zakone, uredbe, pravilnike, ukaze i sl. U odnosu na institucionalne okvire procesa ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, kandidat navodi različite sektore i zainteresovane strane, i to iz „...državnog i privatnog sektora, predstavnike industrije, NVO, obrazovnih i istraživačkih institucija“ (Koch et al., 2006). Kada se govori o institucionalnom okviru u šumarstvu, u obzir treba uzeti „...širok spektar organizacija...“, koji „...utiču na rezultate sektora“ (2005/b). Organizacija predstavlja poseban oblik institucije (Hodgson, 2006), u koji spadaju politička, ekonomska, društvena i obrazovna tela (North, 1994). U odnosu na sistem mera podrške, kandidat navodi regulatorne, ekonomske i informacione mere (Janota, Broussard, 2008). Regulatorne mere podrške predstavljaju „...mere podrške propisane strategijama, zakonima, kao i podzakonskim aktima...“ (Nonić, 2015), dok se vrste ekonomskih mera podrške dele na direktne i indirektne (Nonić, 2015). Informacione mere podrške su neophodna pomoć od strane države, kojima se pokušava da država, kroz aktivnosti savetovanja i obrazovanja, utiče na odluke građana. Ovde spadaju istraživanje, obrazovanje, rad sa javnošću i dr. (Nonić, 2015).

Kandidat ističe da, u okviru koncepta upravljanja na više nivoa, „...u institucionalno diferenciranom političkom sistemu postoji međuzavisnost između različitih nivoa i da njihove odluke moraju biti koordinirane“ (Benz, 2007).

Kada je u pitanju sistem upravljanja na više nivoa, on se obično odnosi „...na teritorijalne jedinice kao što su zajednice, regioni, savezne ili federalne države...“ (Frolich, Knieling, 2007), a kada je u pitanju problematika razvoja strategija ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, pored nacionalnog nivoa naglašava se i uloga regionalnog i lokalnog nivoa (Adger et al., 2007). Javne službe i organizacije na nivou pokrajina i opština predstavljaju „...ključne zainteresovane strane kada se radi o detaljnom planiranju i realizaciji politika prilagođavanja“ (Galarraga et al., 2011). Shodno navedenom, kandidat će u okviru istraživanja, analizirati stavove zainteresovanih strana na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima.

Kandidat navodi da se, „...pitanja klimatskih promena ne odnose samo na jednu oblast ili ekspertize“ (Frolich, Knieling, 2013), nego je potrebno jačanje koordinacije i koherentnosti između

⁶ Struktura socijalnih veza između različitih aktera ili grupa (Cook et al., 1983)

zainteresovanih strana i političkih aktera, što uključuje i „...*definisanje zajedničkih ciljeva za sektor šumarstva i ostale relevantne sektore, kroz međusektorsku saradnju i komunikaciju*” (Sotirov *et al.*, 2015). Ovakav pristup uključuje i različite strukturne i regulatorne forme, koje se odnose na različite zainteresovane strane (Mayntz, 2004; Kooiman, 2003).

Kada je u pitanju problematika klimatskih promena, kandidat navodi postojanje različitih zainteresovanih strana kao što su: državne institucije i organizacije (Vlada, ministarstva i druge državne organizacije), tržišni učesnici (poslovne organizacije i preduzeća), kao i organizacije iz oblasti nauke i civilnog društva (Corfee-Morlot *et al.*, 2011; Gudurić, 2013; Nonić *et al.*, 2017).

Takođe, naglašena je potreba za razmatranjem različitih perspektiva i interesa, kao i uloga, tj. nadležnosti i odgovornosti, koju različite zainteresovane strane mogu da imaju u okviru sistema upravljanja, u uslovima klimatskih promena (Knieling, Filho, 2013).

Saradnja se definiše kao „...*obostrano korisni odnos između dve ili više strana koje rade ka dostizanju zajedničkih ciljeva, uz podelu zaduženja, autoriteta i odgovornosti za postizanje rezultata*” (Chrislip, Larson, 1994). Kandidat naglašava da se „...*zajednička međusektorska saradnja pomenutih institucija manifestuje kroz procedure davanja mišljenja na planove i razvojna dokumenta*” (Grujičić *et al.*, 2008). Potrebna je „...*saradnja između centralne vlasti, provincija i drugih zainteresovanih strana*” (Bruin *et al.*, 2009). Pored toga, saradnja predstavlja zajednički interes svih zainteresovanih strana, ali je potrebno ulaganje ljudskih i vremenskih resursa (Avdibegović *et al.*, 2015).

Kandidat naglašava da je organizacija saradnje zainteresovanih strana bitna komponenta procesa ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama. Ona predstavlja složen poduhvat organizacije različitih aspekata koji čine saradnju, kao što su „...*zajednički ciljevi, radni procesi, organizaciona komunikacija, nadležnosti i slično*” (Kozuch *et al.*, 2016), pri čemu se nedostaci ili neusaglašenost pomenutih aspekata smatraju glavnim determinantama saradnje (Powell *et al.*, 1996).

U tom smislu, u literaturi su definisani i različiti oblici organizacije saradnje, sa aspekta problematike klimatskih promena, kao što su obrazovanje radnih foruma između obrazovnih i javnih institucija (Carr 2004; van Wyk *et al.*, 2007), foruma za razmenu saveta i znanja između lokalne zajednice i drugih zainteresovanih strana (Simpson, Loe, 2017), kao i partnerstva između istraživačkih organizacija i lokalne zajednice (Pearce *et al.*, 2009).

4. Ciljevi istraživanja

Istraživanja organizacije sistema podrške i saradnje zainteresovanih strana u uslovima klimatskih promena, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima, nisu, do sada, bila adekvatno zastupljena u Srbiji.

U skladu sa tim, ciljevi istraživanja su:

- utvrđivanje strateških, zakonodavnih i institucionalnih okvira, kao i sistema podrške u šumarstvu i povezanim sektorima, u uslovima klimatskih promena;
- identifikacija i klasifikacija zainteresovanih strana u šumarstvu i povezanim sektorima, u uslovima klimatskih promena;
- utvrđivanje interesa i uticaja zainteresovanih strana na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima, u uslovima klimatskih promena;
- utvrđivanje oblika saradnje zainteresovanih strana na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima, u uslovima klimatskih promena.

U skladu sa tim, svrha istraživanja je unapređenje sistema podrške i saradnje na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima, u uslovima klimatskih promena.

5. Očekivani rezultati (hipoteze)

Kandidat je definisao sledeće hipoteze (H):

H-1. Postoji uticaj strateških, zakonodavnih i institucionalnih okvira na ublažavanje i

prilagođavanje klimatskim promenama, u šumarstvu i povezanim sektorima;

H-2. Postoje statistički značajne razlike u interesima i uticajima zainteresovanih strana, na ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama, u šumarstvu i povezanim sektorima;

H-3. Postoji interes za saradnjom u procesu ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, u šumarstvu i povezanim sektorima;

H-4. Postoji potreba za unapređenjem sistema podrške i saradnje zainteresovanih strana u uslovima klimatskih promena, u šumarstvu i povezanim sektorima.

Kandidat navodi sledeće očekivane rezultate istraživanja:

- utvrđivanje strateških, zakonodavnih i institucionalnih okvira, kao i mera podrške za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama u šumarstvu;
- analiza i utvrđivanje zainteresovanih strana u procesu ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu;
- rangiranje interesa i uticaja zainteresovanih strana u procesu ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima;
- utvrđivanje preduslova za unapređenje saradnje zainteresovanih strana u uslovima klimatskih promena, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima;
- predlog unapređenja sistema podrške i saradnje zainteresovanih strana u uslovima klimatskih promena, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima.

Komisija je saglasna sa pretpostavkama da će rezultati istraživanja doprineti unapređenju znanja o strateškim, zakonodavnim i institucionalnim okvirima, i merama podrške za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama, analizi i utvrđivanja zainteresovanih strana, rangiranju njihovih interesa i uticaja, kao i unapređenju saradnje u procesu ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima.

Korisnici istraživanja su zainteresovane strane u procesu ublažavanja i prilagođavanje klimatskim promenama, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima.

6. Plan rada

Istraživanje će biti sprovedeno u nekoliko faza:

1. prikupljanje i sistematizacija sekundarnih podataka;
2. prikupljanje primarnih podataka (terenska istraživanja);
3. obrada i analiza prikupljenih podataka;
4. predlog i testiranje predloga unapređenja;
5. pisanje teksta doktorske disertacije.

Doktorska disertacija će sadržati sledeća poglavlja:

1. Uvod
 - 1.1. Formulacija problema
 - 1.2. Cilj, svrha i predmet istraživanja
 - 1.3. Osnovne hipoteze
 - 1.4. Teritorijalno i vremensko određenje istraživanja
2. Metode istraživanja, prikupljanje i obrada podataka
 - 2.1. Naučne metode i tehnike
 - 2.2. Prikupljanje i obrada podataka
3. Teorijske osnove i pregled dosadašnjih istraživanja
 - 3.1. Teorijske osnove istraživanja
 - 3.1.1. Pojam i značenje sistema upravljanja u uslovima klimatskih promena

- 3.1.1.1. *Ublažavanje negativnih efekata klimatskih promena*
- 3.1.1.2. *Prilagođavanje klimatskim promenama*
- 3.1.1.3. *Sistem upravljanja na više nivoa*
- 3.1.2. Pojam i klasifikacija zainteresovanih strana
- 3.1.3. Pojam saradnje zainteresovanih strana
- 3.2. Konceptualni okvir istraživanja
- 3.3. Pregled dosadašnjih istraživanja
 - 3.3.1. Sistem upravljanja u uslovima klimatskih promena
 - 3.3.1.1. *Ublažavanje negativnih efekata klimatskih promena*
 - 3.3.1.2. *Prilagođavanje klimatskim promenama*
 - 3.3.1.3. *Sistem upravljanja na više nivoa*
 - 3.3.2. Zainteresovane strane u uslovima klimatskih promena
 - 3.3.2.1. *Saradnja zainteresovanih strana*
 - 3.3.2.2. *Organizacija saradnje*
- 4. Okviri i mere podrške za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama
 - 4.1. Strateški okviri
 - 4.2. Zakonodavni okviri
 - 4.3. Institucionalni okviri
 - 4.4. Mere podrške
- 5. Prikaz i analiza rezultata istraživanja
 - 5.1. Definisanje zainteresovanih strana
 - 5.2. Rangiranje interesa i uticaja zainteresovanih strana
 - 5.2.1. Analiza i rangiranje interesa
 - 5.2.2. Analiza i rangiranje uticaja
 - 5.3. Stavovi zainteresovanih strana
 - 5.3.1. Analiza stavova o klimatskim promenama
 - 5.3.2. Analiza stavova o okvirima za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama
 - 5.3.3. Analiza stavova o saradnji na ublažavanju i prilagođavanju klimatskim promenama
 - 5.3.4. Analiza stavova o merama podrške za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama
- 6. Unapređenje sistema podrške i saradnje zainteresovanih strana na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima u uslovima klimatskih promena
- 7. Diskusija
- 8. Zaključci
- 9. Literatura i izvori
- 10. Prilozi

7. Metode i uzorak istraživanja

Kandidat navodi da će se u istraživanju koristiti opšte, osnovne i posebne metode, a od istraživačkih tehnika, koristiće se odabrane tehnike ispitivanja i strateškog menadžmenta. Kao osnovna naučna metoda, koristiće se komparativna metoda, pri klasifikaciji i utvrđivanju sličnosti i razlika između zainteresovanih strana, kao i poređenju sistema podrške ublažavanju i prilagođavanju efektima klimatskih promena u šumarstvu i povezanim sektorima. Statistička metoda, kao jedna od opštih naučnih metoda će se koristiti prilikom obrade podataka, a pored deskriptivne statistike, koristiće se i druge statističke metode.

Prilikom analize tekstova dokumenata kojima se definišu nadležnosti institucija i organizacija u uslovima klimatskih promena u šumarstvu i povezanim sektorima koristiće se analiza sadržaja (kao jedna od vrsta metode analize).

Pri analizi veza između zainteresovanih strana u procesu ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promenama, kao i učestalosti saradnje, koristiće se metoda analize socijalnih mreža. Socijalna mreža se može konceptualizovati kao mreža socijalnih veza (Nooi de, *et al.*, 2005) i sastoji se „...od konačnog skupa ili seta aktera i njihovih odnosa ili odnosa koji su definisani njima“ (Wasserman, Faust 2009), pri čemu veze između aktera⁷ mogu da „...prenose ponašanje, stavove, informacije ili robu“ (Nooi de *et al.*, 2005).

Kandidat navodi da će se primenom ove metode, dobiti informacije o jačini veza između zainteresovanih strana, glavnih (centralnih) zainteresovanih strana sa najviše veza, kao i pravca veza između različitih zainteresovanih strana, u odnosu na interes i uticaj pri ublažavanju i prilagođavanju klimatskim promenama, i njihovu saradnju.

Od tehnika strateškog menadžmenta, koristiće se tehnika analize zainteresovanih strana i benčmarking u cilju analize razlika između zainteresovanih strana. U okviru analize zainteresovanih strana, vršiće se, najpre, njihova identifikacija u ublažavanju i prilagođavanju klimatskim promenama a, nakon toga, i njihova klasifikacija u šumarstvu i povezanim sektorima.

U cilju identifikacije primera „dobre prakse“ i mogućnosti unapređenja sistema podrške i organizacije saradnje na različitim nivoima upravljanja, u uslovima klimatskih promena, koristiće se eksterni benčmarking. Benčmarking omogućava da se uči na iskustvima drugih, uz privajanje naučenog i prilagođavanje sopstvenim potrebama (Nonić, 2015).

Kandidat će, tokom istraživanja, prikupljati podatke iz primarnih i sekundarnih izvora. Primarni podaci će biti prikupljeni korišćenjem tehnike ispitivanja, odnosno, tehnike pojedinačnog usmerenog intervjua. Na ovaj način prikupljeni podaci, predstavljace: stavove zainteresovanih strana u vezi sa klimatskim promenama u šumarstvu i povezanim sektorima; stavove zainteresovanih strana u odnosu na strateške, zakonodavne i institucionalne okvire i sistem mera podrške za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama u šumarstvu i povezanim sektorima; stavove zainteresovanih strana u vezi sa interesom i uticajem na ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama u šumarstvu i povezanim sektorima; kao i oblik i učestalost saradnje zainteresovanih strana u uslovima klimatskih promena, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima.

U drugoj fazi prikupljanja podataka, analiziraće se stavovi eksperata i donosilaca odluka u šumarstvu i povezanim sektorima, u vezi sa predlogom unapređenja sistema podrške i organizacije saradnje zainteresovanih strana, u uslovima klimatskih promena.

Sekundarni podaci biće dobijeni iz literaturnih izvora, kao i strateških i zakonodavnih dokumenata koji se odnose na sektor šumarstva, a koji regulišu ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama. Isto tako, koristiće se i različiti publikovani izveštaji, kao i stručna i naučna literatura koja se bavi pitanjem saradnje u ovoj oblasti.

Predlaže se da se populacija za istraživanje i analizu saradnje zainteresovanih strana u šumarstvu i povezanim sektorima, definiše primenom metode identifikacije zainteresovanih strana (Freeman, 1984; Clarkson, 1995; Reed *et al.*, 2009; Reed, Curzon, 2015).

U okviru metode identifikacije zainteresovanih strana postoje dva pristupa (Reed *et al.*, 2009): *ex ante* i *ad hoc*⁸. Prema *ex ante* metodi, zainteresovane strane se identifikuju unapred, pri čemu se mogu koristiti različite metode: identifikacija uz razgovor sa ekspertima, identifikacija na osnovu analize sekundarnih podataka koji takođe mogu da pruže informacije o grupama zainteresovanih strana, korišćenjem „ček lista“ najverovatnijih zainteresovanih strana itd., ili kombinacijom pomenutih metoda (Chevalier, Buckels, 2008). U ovom istraživanju, najpre će se primeniti *ex ante* metoda identifikacije zainteresovanih strana koje su uključene u ublažavanje i prilagođavanje efektima klimatskih promena u šumarstvu i povezanim sektorima, na osnovu analize sekundarnih podataka.

⁷ U okviru ovog istraživanja, a radi primene metode analize socijalnih mreža, pod akterima se podrazumevaju zainteresovane strane, a pod socijalnim vezama oblici saradnje.

⁸ Prema *ad hoc* pristupu, zainteresovane strane se identifikuju kroz listu pitanja, najčešće kroz razgovor sa različitim ekspertima (Gilmour *et al.*, 2011).

Nakon toga, lista zainteresovanih strana će biti dopunjena direktno na terenu, metodom „snežne grudve”, tokom razgovora sa ispitanicima. Dalja klasifikacija zainteresovanih strana će se izvršiti shodno interesu i uticaju zainteresovanih strana u odnosu na ublažavanje i prilagođavanje efektima klimatskih promena.

Komisija smatra da su metode i tehnike, koje će biti primenjene u istraživanju pravilno odabrane i u skladu sa prirodom problema i ciljem istraživanja. Takođe, komisija je saglasna sa odabranim načinom utvrđivanja uzorka istraživanja.

8. Mesta, laboratorije i oprema za eksperimentalni rad

Kandidat naglašava da promene temperature i padavina izazvane klimatskim promenama imaju značajne efekte na šume, uz vidljivo uvećanje učestalosti pojave poplava, klizišta i ledoloma (Ranković *et al.*, 2016/b), bujičnih poplava (Ristić *et al.*, 2012), i drugih prirodnih nepogoda u šumama⁹. Uz teritorijalnu neujednačenost šteta u Srbiji, kretanje obima šteta od prirodnih nepogoda u šumama Srbije i uticaja temperature i padavina, primećene su razlike u štetama na teritoriji Srbije. Štete u statističkim regionima¹⁰ Šumadije i Zapadne Srbije, kao i Južne i Istočne Srbije učestvuju sa 39,1%¹¹ u ukupnom obimu šteta u šumama (Ranković *et al.*, 2016/b).

Kandidat predlaže sprovođenje istraživanja u sledećim statističkim regionima: Šumadija i Zapadna Srbija, i Južna i Istočna Srbija. Istraživanje će biti sprovedeno u opštinama koje se nalaze u pomenutim statističkim regionima, a koje su pretrpele značajne štete od prirodnih nepogoda. Detaljno teritorijalno određenje opština će se izvršiti nakon analize sekundarnih podataka o štetama u šumama od prirodnih nepogoda.

Komisija je saglasna sa odabranim mestom istraživanja, uz napomenu da je nakon određivanja vrsta šteta koje će se istraživati (npr. poplave, ledolomi...), potrebno precizirati i tačna područja (šumska i nacionalnih parkova), na kojima će se obaviti terenska istraživanja.

9. Metode statističke obrade podataka i ostali relevantni podaci

U pogledu statističke obrade podataka, kandidat predlaže odabir odgovarajuće statističke metode tokom analize primarnih podataka (pretpostavka je da će se koristiti metoda regresije i korelacije, kao i χ^2 test nezavisnosti, Kruskal Volisov test, i sl.).

VI. ZAKLJUČAK SA OBRAZLOŽENOM OCENOM O NAUČNOJ ZASNOVANOSTI TEME I PODOBNOSTI KANDIDATA

Na osnovu analize prijave teme doktorske disertacije kandidata mr Mirjane Stanišić, u kojoj su: dati pregled dosadašnjih istraživanja i obrazloženje potreba za istraživanjima, definisan problem istraživanja, navedeni ciljevi i faze istraživanja, metode i način odabira uzorka, kao i ostali potrebni podaci, Komisija konstatuje sledeće:

- da je odabrana značajna tema, sa multidisciplinarnim pristupom;
- da istraživanja ovog tipa nisu, do sada, rađena u oblasti šumarstva u Srbiji;
- da su istraživanja izvodljiva i naučno utemeljena shodno predloženoj temi, strukturi istraživanja, hipotezama, cilju i metodama rada;
- da će rezultati disertacije predstavljati doprinos naučnim saznanjima u oblasti organizacije

⁹ Prema Zakonu o šumama, termin prirodna nepogoda u šumi predstavlja „...značajan poremećaj biološke ravnoteže i nastanak ozbiljnih šteta u šumskim ekosistemima izazvanih pre svega požarima, sušom, biljnim bolestima i štetočinama, vetrolozama i vetroizvalama, snegolomama i snegoizvalama, poplavama, bujičnim tokovima, klizištima i drugim nepredviđenim činiocima na velikim površinama šuma i šumskog zemljišta“ (2010).

¹⁰ Za potrebe podsticanja regionalnog razvoja (2009), uvedena je podela na sledeće regione: Region Vojvodine, Beogradski region, Regiona Šumadije i Zapadne Srbije, Region Južne i Istočne Srbije, Region Kosova i Metohije.

¹¹ Ranković *et al.*, 2016/b, Tabela 1. Obim šteta od prirodnih nepogoda u državnim šumama u Srbiji i njihovo učešće u ukupnim štetama.

sistema podrške i saradnje zainteresovanih strana u uslovima klimatskih promena, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima.

Na osnovu podnete prijave teme doktorske disertacije, obavljene analize i podnetog izveštaja i zaključaka, Komisija predlaže Nastavno-naučnom veću Šumarskog fakulteta u Beogradu da doneše odluku o prihvatanju podnete prijave doktorske disertacije mr Mirjane Stanišić, pod izmenjenim naslovom “*Organizacija sistema podrške i saradnje u uslovima klimatskih promena, na različitim nivoima upravljanja u šumarstvu i povezanim sektorima*“, i prosledi je na dalji postupak. Za mentora doktorske disertacije, Komisija predlaže dr Dragana Nonića, redovnog profesora Univerziteta u Beogradu-Šumarskog fakulteta.

U Beogradu, 05.07.2018. god.

POTPISI ČLANOVA KOMISIJE:

dr Dragan Nonić, *redovni profesor*
Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet

dr Nenad Ranković, *redovni profesor*
Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet

dr Mersudin Avdibegović, *redovni profesor*
Univerzitet u Sarajevu-Šumarski fakultet

dr Ratko Ristić, *redovni profesor*
Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet

dr Jelena Nedeljković, *docent*
Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet

dr Violeta Babić, *docent*
Univerzitet u Beogradu-Šumarski fakultet